

BESLUT

2021-02-01 Dnr: 20/05234

SAKEN

Söndagsintervjun, P1, 2020-10-18, program med en intervju med en förläggare; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Programmet frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

PROGRAMMET

I programmet intervjuade en reporter en känd förläggare, A. A berättade bland annat om sin uppväxt i Polen, hur hon och pappan startade sitt förlag i Sverige och hennes drivkrafter i arbetet. Reportern tog under intervjun upp att A i en annan intervju sagt att det blivit något av en livsfilosofi för henne att ge ut författare som ingen annan vågar ge ut. Reportern räknade upp ett par exempel på sådan utgivning och frågade därefter A om en bok som hennes förlag hade beslutat att inte ge ut. Följande sades.

(Reporter) – Men, boken om [namn kriminellt nätverk], skriven av B, den vågade ni inte ge ut. Där var ju allt påskrivet och klart, det fanns kontrakt. Sen började då det här Södertäljenätverket att ha invändningar om ett kapitel i boken och personen i fråga var ju dömd för olaga hot tidigare, och då backade ni, [namn förlag]. (A) – Ja, det gjorde vi. Att driva ett litet förlag betyder att man står författaren väldigt nära, och att det är en relation som bygger på totalt förtroende. Och brister det förtroendet, så kan man inte gå vidare som förläggare. Så behöver man kanske inte göra på ett stort förlag där man kan, kanske det kan vara en annan förläggare som tar hand om den här författaren. I det här fallet så handlade det just om något som hände strax innan boken skulle, alltså arbetas med, det var alltså innan vi började redaktionen av den. Och jag kan inte berätta hela bakgrunden, jag vill inte berätta hela bakgrunden, men det handlade om att det brast mellan författaren och oss. Och när det gäller en bok som är så pass känslig och viktig, där man ska avslöja saker som inte varit kända, där man måste vara, våga, ja, ge ut någonting kontroversiellt då måste jag veta att min författare och jag är helt överens om vad som står där. Och så var inte fallet. (Reporter) – Jag förstår, nu blev ju berättelsen om den här historien den att bokförlaget [namn förlag] inte vågade ge ut eller backade efter påtryckningar men det du säger... (A) – Nej, det var inte efter påtryckningar från någon utifrån. Nej. Det var, det handlade bara om oss. Författaren och mig. Och så är det att... (Reporter) – Varför sa du inte det då? För att nu blev det ju... (A) – Det är så här att det finns, det är viktigt det här med relationen med författare. Och vi förläggare ska skydda dem så mycket det bara går. Det är också så att det är viktigt för mig att även om vi hade kontrakt att hon kunde gå vidare och ge ut den här boken hos någon annan om hon ville. Och så blev det ju också,

vilket gladdde mig, jag tycker bara att det är bra. Så att det är allt jag kan säga. (Reporter) – Just det. Men det är en viktig sak som jag inte hört dig säga förut. Nämligen att det var inte så att [namn förlag] backade på grund av hot eller påtryckningar utan det var en annan händelse mellan dig och författaren. (A) – Jag kan uppriktigt säga att det var författaren själv som påtalat att det kan ju hända saker. Men hade vårt förtroende varit hundra-procentigt så hade vi gått vidare. (Reporter) – Ja. Jag förstår.

ANMÄLAN

Inslaget har anmälts av B som sammanfattningsvis anför följande.

I programmet uttalade sig A om B utan att Sveriges Radio AB (SR) innan sändning erbjöd henne möjlighet att replikera på den del av intervjun som rörde henne. SR tog heller inte kontakt med henne innan sändning för att kontrollera fakta. Anmälaren hade med dokumentation kunnat motbevisa A:s påstående. SR tog inte del av den dokumentation hon erbjöd och har endast delvis varit mottagliga för kritik när hon påtalat bristerna i programmet.

Utöver bristande saklighet framstår programmet som en partsinlaga. A:s uttalande om att hon inte kände förtroende för B hade B kunnat bemöta och nyansera, om hon getts möjligheten. Ett bemötande hade varit pressetiskt relevant och av betydelse för programmets redaktionella kvalitet. För det fall B hade utövat sin rätt till replik hade *Söndagsintervjuns* lyssnare fått veta att hennes förtroende för A består. Bristen på förklaring till den påstådda förtroendebristen riskerar B:s anseende. Om hon hade valt att replikera eller inte är av mindre betydelse än att SR berövade henne den möjligheten.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att programmet överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför sammanfattningsvis följande.

Söndagsintervjun bjuder in betydelsefulla och intressanta personer i den svenska offentligheten till ett samtal som under 45 minuter söker svar på vad som har format gästen. Intervjun handlar om erfarenheter, drivkrafter och livsval. Programmet har alltid ett personligt tilltal och tar upp gästens erfarenheter genom livet och i karriären. Det är gästens berättelse som är i fokus.

I det aktuella avsnittet intervjuades alltså förlagschefen A. Det är en intervju som i huvudsak handlar om A:s barndom i Polen, familjens flykt till Sverige undan antisemitismen och om bygget av hennes och pappans livsverk: [namn förlag]. A har i intervjuer framhållit hur modiga hon och hennes far varit som förläggare genom åren. De har gett ut böcker av förföljda författare, författare i exil och författare som står upp för det fria ordet. Men på en punkt har bilden blivit en annan. Det gällde den bok om det kriminella, maffialiknande Södertäljenätverket av journalisten B år 2017 som [namn förlag] beslöt att inte ge ut.

Anmälaren gick i samband med detta ut i medier och menade att [namn förlag] gjort sig skyldigt till kontraktsbrott efter påtryckningar av kriminella. Hon berättade också att kontraktet var påskrivet och att ett utgivningsdatum var satt när förlaget valde att backa då den i boken fängslade och intervjuade gängledaren uttryckt missnöje över boksläppet. Anmälaren har således själv valt att göra konflikten med A offentlig genom att låta sig intervjuas om den i medier. Bland annat i P1-programmet *Medierna* i augusti 2017. Mot denna bakgrund namngavs anmälaren i *Söndagsintervjun*.

Efter händelsen med B:s bok växte en annan bild fram av A än den av en modig förläggare som hon själv spridit. Inför intervjun med A var utgångspunkten att ställa frågor till henne kring att hon i detta fall inte lever som hon lär. Det var alltså relevant att A fick kritiska frågor om denna händelse.

I intervjun redogjordes för bakgrunden till vad som hände år 2017, vilken stämmer överens med den bild som anmälaren gått ut med offentligt. A fick också ge sin bild. Hon menade att boken hade getts ut om förtroendet dem emellan hade varit intakt. Hon sa inte att hennes förtroende brustit för anmälaren. Hon anklagade inte heller anmälaren för någonting som krävde ett bemötande. Det ska i sammanhanget framhållas att programledaren också ställde kritiska frågor till A genom att fråga varför hon inte gav denna förklaring från början.

Anmälaren hörde av sig till redaktionen och framförde sin kritik efter att programmets sänts. Hon ville att det aktuella avsnittet skulle klippas om och att delen om boken skulle tas bort. Det avvisades av SR. Redaktionen beslöt dock att göra ett kort tillägg i avannonsen i podcast-versionen av avsnittet där det tydligt framgick att anmälaren menade att det enda skälet till att boken inte gavs ut var hotbilden. Tillägget löd som följer:

Du har nu lyssnat på *Söndagsintervjun* där reportern [namn reporter] gästades av A, förläggare, som startat [namn förlag]". Angående boken om Södertäljenätverket skrev författaren B till oss på redaktionen att A i en juridisk förhandling uppgett – både skriftligt och muntligt – att hotbilden var det enda skälet till indragen utgivning.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (12 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den

vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debatt-deltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska dock den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Programmet bestod av förläggaren A:s personliga berättelse och reflektioner om bland annat sitt yrkesliv. Bland annat gav hon sin syn på orsaken till varför B:s bok inte gavs ut på A:s förlag. A:s uttalanden om relationen till B och vad hon utelämnade om bakgrunden samt orsaken till brist på förtroende utgör enligt granskningsnämndens bedömning inte sådan allvarlig kritik som krävde ett bemötande från B:s sida. Mot denna bakgrund anser nämnden att programmet inte strider mot kravet på opartiskhet.

Nämnden konstaterar att A var en så kallad tillfälligt medverkande för vilken kravet på saklighet kan ställas lägre än på företrädare för programföretaget. Att A i det aktuella sammanhanget gav sin version av saken medför därför inte att programmet strider mot kravet på saklighet.

Vad anmälaren anför i övrigt medför inte att programmet strider mot de bestämmelser som gäller för sändningarna.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Hanna Teleman.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Hanna Teleman

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.